

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**Економіка та менеджмент:
перспективи розвитку**

**Экономика и менеджмент:
перспективы развития**

**Economics and management:
development perspectives**

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 20 листопада 2014 року)

Суми
Сумський державний університет
2014

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ – ПІДХОДИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Ляшенко Г.П., доцент

Національний університет державної податкової служби (Україна)

Сьогодні в умовах інформатизації, глобалізації і гуманізації принципи ведення бізнесу визначають провідну роль інтелектуального капіталу (ІК) в розвитку нової економіки. Сучасні засоби комунікацій, інформаційні технології розширюють географічні кордони, тим самим формують умови для систематичного відтворення ІК. Управління ІК, в нинішній час, стало стратегічним завданням як на рівні компанії так і на рівні держави. Світова практика доводить, що за допомогою держави створюються Центри ІК, наприклад, Центр інтелектуального капіталу в Шотландії, ініціативи японського міністерства торгівлі і промисловості, співпраця військового міністерства США з Інститутом управління знаннями, рекомендації датського уряду щодо управління ІК [3]. Австралійське керівництво [1], проаналізувавши підходи щодо вимірювання й управлінського обліку, виділило чотири сфери, а саме: 1) ринкові тенденції і бізнес стратегії, 2) майбутні цінності й інтереси стейкхолдерів, 3) якість продукту, рівень обслуговування і продуктивність процесів, 4) зовнішній вплив і вклад в суспільний добробут. Таким чином, ці чотири складові пов'язані з інтелектуальним капіталом компанії і мають принципове значення для успішної діяльності її в умовах нової (інноваційної) економіки. Також, слід звернути увагу, ще на один важливий приклад, - це створення проекту Intellectual Capital Statement – Made in Europe (InCaS) [2]. Партнерами цього проекту стали 25 європейських компаній, 6 бізнес – асоціацій, декілька незалежних експертів і науково – дослідні установи. Такий проект був створений для підкріплення інноваційного потенціалу європейських організацій. Світова теорія і практика відмічає, що ріст бізнеса сьогодні все більше залежить від ефективності використання компанією своїх внутрішніх ресурсів, серед яких ІК займає важливе місце. Як стверджують дослідження, основою концепції ІК є праці Д. Рікардо і А. Маршалла і в базі своїй мають два підходи – ресурсний і вартісний, маючи на увазі фактори ефективного функціонування компанії. Якщо концепцію ІК розглядати у межах ресурсного підходу, то він уже має вартість і є цінним для розвитку компанії.

Автор, Й.Руус та інші [4] розшифровують логіку ІК з точки зору ресурсного підходу і характеризують такими поняттями, як: довговічність; рідкість; складність імітації; складність заміщення; неоднорідність; низька мобільність. Вище названі характеристики ресурсів є динамічними в часі, і якщо вони не будуть володіти динамічними можливостями то вони приречені

на короткий період. Наступний підхід – це вартісний. Всі матеріальні ресурси й інтелектуальні активи характеризуються такими параметрами, як: витрати і дохідність, що використовуються для розрахунку собівартості і прибутку. Вартісний підхід, його особливості були відкриті А. Маршаллом, і в своїх роботах він акцентує увагу на ІК як на джерело економічного прибутку. У сучасній економіці підкреслюється, що ІК має потенціал для формування вартості в майбутньому. Таким чином, ресурсний і вартісний підходи дозволяють поглянути на ІК як на якість ресурсів, що призначені формувати вартість. Але, також слід зазначити, що сьогодні нема єдиного підходу і щодо визначення, і щодо структури ІК. Наприклад, автор Е. Брукінг структуру ІК розглядає як комбінацію чотирьох складових, а саме: 1) ринкові активи; 2) людські активи; 3) інтелектуальна власність як актив; 4) інфраструктурні активи. Американський дослідник Т. Стюарт запропонував трьохкомпонентну структуру ІК: 1) людський капітал; 2) структурний капітал; 3) споживчий капітал. Автор, Л. Едвінсон запропонував двохкомпонентну структуру: 1) людський капітал і структурний капітал. Але цей автор в структурному капіталі виділяє ще два компоненти – це клієнтський (споживчий) й організаційний капітал. Підводячи підсумок слід відмітити, що всі автори пропонують ідентичні компоненти щодо структури ІК. Праці вітчизняних авторів класифікують ІК як і закордонні.

Вивчаючи праці закордонних і вітчизняних авторів можна зробити висновок, що одні компанії основним параметром успіху називають матеріальні ресурси, а є такі компанії (наприклад, CisCo, Skandia, Dow Chemical та інші) розглядають ІК в системі якого головним інструментом виступає творча праця фахівців, яка веде до розвитку інноваційної (нової) економіки.

1. Australian Guiding Principles on Extended Performance Management. A Guide to Better Managing, Measuring and Reporting. Knowledge Intensive Organisational Resources GAP Congress on Knowledge Capital, Parliament House, Melbourne, 2005. – URL: <http://www.ske.org.au/download/Australian-Guiding-Principles.pdf>

2. InCaS – Intellectual Capital Statement for Europe. A new approach to make SMEs successful. Brussels, 2008. – URL: <http://www.psych.lse.ac.uk/incas/page99/page99/html>

3. Mouritzen B. Danish Guidelines: Intellectual Capital Statements – The New Guideline. Ministry of Science and Education Denmark, 2003. – URL: http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/3058/1/SNEE2004_article_The_Danish_Guidelines_on_Intellectual_Capital_Reporting1.PDF

4. Руус Й., Пайк С., Фернстрем Л. Интеллектуальный капитал: практика управления. – СПб.: Высшая школа менеджмента, 2008.